

Kostpolitiska riktlinjer

Strategi

Beslutande instans: Kommunfullmäktige

Beslutsdatum (inklusive revideringar): 2025-02-24, § 26

Gäller till och med: Tills vidare, med en översyn senast 2027-03-31

Gäller för: Alla nämnder med någon form av kostverksamhet

Ansvarig funktion: Verksamhetschef Servicecenter

Diarienummer: KS-2023-00685

Publiceras på sundsvall.se: Ja

Innehåll

Kostpolitiska riktlinjer	0
Innehåll	1
1. Sammanfattning	2
2. Lagbestämmelser, nationella riktlinjer och rekommendationer.....	2
3. Koppling till Sundsvalls kommuns styrande dokument	2
4. Politisk målsättning.....	3
4.1. Måltiden ska vara en helhetsupplevelse med matgästen i fokus	3
4.2. Maten som serveras ska innehålla råvaror som bidrar till bättre hälsa	4
4.3. Måltidsverksamheterna ska bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan och en robust matförsörjning	5
5. Ansvar och uppföljning.....	6

1. Sammanfattning

De kostpolitiska riktlinjerna är ett strategiskt styrdokument för de offentliga måltiderna inom kommunalt drivna enheter i Sundsvalls kommun. Riktlinjerna är vägledande för hur kommunen ska agera i kostfrågor. Utöver detta styrdokument finns det även mer verksamhetsspecifika anvisningar som beskriver hur de kostpolitiska riktlinjerna omsätts i praktiken.

De kostpolitiska riktlinjerna specificera tre mål som gäller för de offentliga måltiderna. Under varje mål formuleras även ett antal delmål och riktlinjer.

2. Lagbestämmelser, nationella riktlinjer och rekommendationer

Lagstiftning och övrig nationell styrning kopplat till livsmedel, mat och måltider är omfattande. De kostpolitiska riktlinjerna är utformade med utgångspunkt bland annat från skollagen, rekommendationer från Livsmedelsverket, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd samt andra författningar.

3. Koppling till Sundsvalls kommuns styrande dokument

De kostpolitiska riktlinjerna är också nära kopplat till ett antal övergripande styrdokument genom att de antingen påverkar eller påverkas av dokumenten:

- **Mål- och resursplan för Sundsvalls kommun** beskriver inriktningsmålen för mandatperioden 2022–2026. Bland annat återspeglas ett Klimatneutralt Sundsvall och En kommun för Sundsvallsborna i de kostpolitiska riktlinjerna.
- **Strategi för social hållbarhet** visar prioriteringarna för arbetet med social hållbarhet i Sundsvall, med den övergripande målsättningen att utjämna sociala skillnader i levnadsvillkor. I strategin finns flera mål som anknyter till kostområdet, inte minst målet att väsentligt förbättra Sundsvallsbornas fysiska och psykiska hälsa.

- **Inköpsstrategi för Sundsvalls kommun** beskriver vad Sundsvalls kommun vill med inköpen. Den övergripande målsättningen är att Sundsvalls kommuns inköp ska vara effektiva, rättssäkra och hållbara.
- **Klimat- och energiplan – Mot ett klimatneutralt Sundsvall 2030** syftar till att vara en utgångspunkt för kommunens arbete med minskad klimatpåverkan. Av planen framgår bland annat att kommunkoncernen ska servera mat med så lågt klimatavtryck som möjligt i sin verksamhet och matsvinnet ska vara så litet som möjligt.
- **Miljöstrategiskt program för Sundsvalls kommun 2020–2030** visar på gällande prioriteringar för miljöarbetet i Sundsvall. Det är sammansatt av underliggande styrdokument, bland annat de Kostpolitiska riktlinjerna.

Till dessa övergripande styrdokument tillkommer mer verksamhetsnära styrdokument, exempelvis måltidskoncept för äldreomsorg respektive förskola, grundskola och gymnasiet och rutiner gällande specialkost, nötter och socker.

4. Politisk målsättning

Följande mål gäller för Sundsvalls kommuns offentliga måltider:

- Måltiden ska vara en helhetsupplevelse med matgästen i fokus.
- Maten som serveras ska innehålla råvaror som bidrar till bättre hälsa.
- Måltidsverksamheterna ska bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan och en robust matförsörjning.

4.1. Måltiden ska vara en helhetsupplevelse med matgästen i fokus

Genom att måltider tillagas och serveras på ett ändamålsenligt sätt nära gästen, med delaktighet och anpassning till gästens behov, skapas en positiv helhetsupplevelse som bidrar till goda matvanor.

- Maten tillagas så nära matgästen och serveringstillfället som möjligt, i ändamålsenliga kök och där det bedöms som kostnadseffektivt.

- Måltiderna serveras i en trevlig och lugn miljö, dukas fram på ett inbjudande sätt och intas i lugn och ro.
- För att skapa engagemang och förståelse för måltiden strävar verksamheterna efter att matgästerna ska vara delaktiga i måltiderna.
- Måltiderna utgår från matgästens behov. Enhetscheferna inom vård- och omsorgsförvaltningen och rektorerna inom barn- och utbildningsförvaltningen ansvarar för att det finns matråd eller motsvarande för dialog om menyn och måltidsmiljön.
- Kommunen serverar specialkost av medicinska, etiska och/eller religiösa skäl.
- Specialkost av medicinska skäl inom förskola och skola kräver intyg från legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.
- Behovsanpassade måltider vid exempelvis selektivt ätande serveras efter bedömning av skolans elevhälsoteam eller legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.
- Pedagogiska måltider används i skola och förskola med syftet att agera förebild, skapa samvaro, lugn, en positiv inställning till mat samt kännedom om hälsosamma och hållbara matvanor.
- Enligt råd från Livsmedelsverket schemaläggs lunchen så att varje elev får fasta och regelbundna lunchtider mellan klockan 11 och 13.
- Chefer och personal inom äldreomsorgen strävar efter att skapa samvaro för vård- och omsorgstagare genom att servera gemensamma måltider. Inom äldreomsorgen ses mat och måltider som en integrerad del av omvårdnaden.

4.2. Maten som serveras ska innehålla råvaror som bidrar till bättre hälsa

Genom att maten som tillagas både är god och näringsriktig skapas förutsättningar för bättre hälsa och högre livskvalitet.

- Näringsberäknade måltider serveras enligt Nordiska näringsrekommendationer och Livsmedelsverkets råd. Livsmedelsverkets rekommendationer om mathantering följs.

- Alla verksamheter prioriterar att laga så mycket mat som möjligt från grunden och minimerar andelen hel- och halvfabrikat.
- Maten i förskola och skola är inte bara viktig för att ge barn och elever energi för att lära utan även för att ge en grund för hälsosamma och hållbara matvanor.
- Skolkafeterior och liknande ska erbjuda ett hälsosamt sortiment.
- Inom äldreomsorgen är maten viktig för att säkerställa god funktionalitet och förebygga undernäring.

4.3. Måltidsverksamheterna ska bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan och en robust matförsörjning

Som en stor måltidsaktör ska Sundsvalls kommun genom medvetet agerande påverka miljön och klimatet i en positiv riktning. Genom att handla närodlad och närproducerad stöttas även lokala aktörer och den svenska matförsörjningen.

- Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 30 procent.
- Kommunen ställer miljökrav vid upphandling och ökar efterfrågan av närodlade och närproducerade produkter
- Andelen närproducerade livsmedel som bidrar till en hållbar och robust livsmedelsproduktion ska öka. Med närproducerat avses livsmedel från Västernorrlands, Västerbottens, Jämtlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
- Råvaror i säsong serveras för bättre näringsinnehåll, mindre klimatpåverkan, godare smak och lägre kostnad
- Fisk som köps in kommer från hållbara bestånd och kontrollerat fiske.
- Kött, fågel och mejeriprodukter som köps in kommer från Sverige eller uppfyller nationella djurskyddskrav.
- Alla verksamheter ska minska köttmängden till förmån för mer grönsaker, rotfrukter, bönor och linser på tallriken. Minst en dag per vecka ska vara helt vegetarisk, med undantag för måltider som lagas till vård- och omsorgstagare.
- Alla verksamheter vidtar åtgärder för att minska matsvinn och informerar matgästerna om betydelsen av minskat matsvinn. Matsvinnet ska minska årligen, med startår 2020.

5. Ansvar och uppföljning

Varje nämnd ansvarar för att riktlinjerna efterlevs i den mån de är tillämpliga för nämndens verksamhet. Kommunstyrelsen ansvarar för att riktlinjerna hålls uppdaterade och för den övergripande uppföljningen. Delar av de kostpolitiska målen följs upp som en del av uppföljningen av det miljöstrategiska programmet.